

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 ft 20 kr.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronkint
6 krajczárral
számíttatnak.

Eger. I. évfolyam.

9. szám.

Szeptember 1-én, 1876.

Egyházirodalmi iskoláinkról.

Kevés szóval indokolhatjuk azon eljárást, hogy a papnöveldeinkben fennálló egyházirodalmi iskolák méltatásának külön fejezetet szentelünk.

Nincs senki, kit ez iskolák céljának üdvös volta felől most kellene először meggyőznünk. Szó csakis az eszközök-, a célra irányuló munkásság természetéhez férhet. S e részben eszmecserét indítani, a siker biztosabb elérése végett a hiányok feltüntetésével talán irányadólag is közrehatni, nem értéktelen és csekély jelentőségű vállalat. Értéket ad ennek egyházirodalmunk emelkedésének ez iskolák működésével összefüggő érdeke. — melyet nem kicsinyelhet senki, melyet előmozdítani hivatva van mindaz, ki az irodalmi küzdelmek e napjaiban az edzett irodalmi erők haszna és szükségessége felől bensőleg meggyőződött.

De ez iskolák eddigi szerepe, története is mutat fel már oly mozzanatokat, melyek az egyházirodalmi viszonyaink iránt érdeklődők figyelmét nemcsak hogy ki nem kerülhetik, de egyenesen s joggal magukra vonják. Akár jelenlegi egyházi íróink sorain tekintsünk végig, akár a közelmúltban megjelent magyar egyházirodalmi termékek fölött tartunk szemlét: mindenütt nyomait látjuk a hatásnak, jelentékeny eredményét a munkásságnak, melyet az egyházirodalmi iskolák létezése, működése keltett, fokozott, fejlesztett.

Egyházirodalmunk történetében ez iskolák működésének, eddigi szereplésök, eddigi eredményök után is helyök van és lesz.

S hogy e történelem arról ne csupán mint muló tüneményről, élettelen, életképtelen jelenségről szóljon; hanem úgy mutathassa fel azt, mint egyházirodalmi viszonyaink szilárd megjavulásának egyik életerős, jelentékeny tényezőjét: az nem lehetetlen, sőt ez iskolák működésének helyes, céltudatos vezetése, fejlődése után bizton várható.

Mit tettek ez iskolák eddig? E kérdés felvetése az imént mondottak után önkényt következik; s annak közelebbi megvizsgálása ez iskolák további munkálkodásának minél sikeresebbé tételére való tekintetből hasznos, tanulságos, főfontosságú is.

E kérdés lép előtérbe a következő sorokban is. Lehetőleg megbizható adatokkal kívánunk rá

felelni. Ez adatok maguk beszélnek. Mindamellett is adatok felsorolásával csak félmunkát végeznénk. Le kell azokból vonnunk s elmondanunk a tanulságot, s ennek alapján néhány megjegyzést kockáztatnunk, főleg a jövőt illetőleg: mely megjegyzések a mint tiszta egyszerűtetből fakadnak, úgy — véleményünk szerint — az ügy javára is szolgálhatnak.

Az első egyházirodalmi iskola, a pesti, ismertetését SEDA E. derék munkája után, *) mellőzhetjük.

A többiekéről, keletkezési idejük rendes szerint, a következő képet adjuk.

I. ESZTERGOM. „MAGYAR EGYHÁZIRODALMI ISKOLA.“ Eredetileg „H o n i n y e l v g y a k o r l ó e g y e s ü l e t“ ezim alatt Nagyszombatban keletkezett 1832. máj. 1-én. 1835-ben megszűnt. Új életre ébredt Esztergomban 1859. január 30-án. Magy. egyházirod. isk. ezimmel. Célja a magyar egyházirodalom és szónoklat fejlesztésére hatni, önmagukat képezni a tagoknak s a külföldi jeles kath. műveket lefordítani.

Rendes tagjainak száma átlag véve 30; pártoló tagoké jelenleg 110. Tiszteletbeli tag: 54.

Rendes gyűlést tart minden vasárnap d. u. 1½—2½ óráig. Ha nagy a tárgyhalmaz, rendkívüli ülések tartatnak ünnepeken, esütörtökön, más alkalmas időt sem zárva ki. A gyűlés tárgyai: felolvasások, bírálatok, szavaltatok és eszmecserék. Ez utóbbiak nov. jan. márcz. és május hónapokban tartatnak, korszerű kérdések fejtegetését foglalván magukban.

612 mű 1002 kötetben 790 kötésben képezi könyvtárát.

Kiadványai:

„L o n d o n i k é p e k.“ Pricz Edétől. Stelzig Alfonz után németből. Pest. 1861. 1000 pl.

„T y b u r n i v é r t a n u k.“ Angol után németből. Pest. 1863. 700 pl.

„A l k a n t a r i s z. Péter élete.“ Stelzig Alf. után. Pest. 1864. 500. pl.

„L i d i a.“ Geiger Herman után. Esztergom. 1867. 600 pl.

*) „A központi növendékpapság magyar Egyházirodalmi iskolájának története. Budapest, 1874.“

„Légy férfiú.“ Marschal Vilm. után francziából. Esztergom. 1869.

„Öröm és öröme egy falusi lelkész életéből.“ Schöpf János után. 2 kötet. Esztergom. 1871. 800 pl.

„Paterfamilias“ Kerschbaumer Antal után. Esztergom. 1872. 500 pl.

„A sz. Istvánról ezimzett ősrégi papnövelde magy. egyházi irodalmi iskolájának alapszabályai.“ Esztergom. 1872. 300 pl.

„Elemi katekizmus magyar ázata.“ Smitt Jak. után a főmált. érseki hivatal jóváhagyásával.“ Esztergom 1873. 500 pl.

„Az egyház harszai és győzelmei.“ Firmianus Lactantius után. Esztergom. 1874. 500. pl.

A „Lidiából és „Egyh. harsz. és győz.“-ből még néhány példány van (50); a többi elfogyott.

Kéziratban van Baumstarktól: O'Connell Dániel. Ugyszintén Laicus Fülöp: „Der Sonderling“ regénye.

Második kiadást egy kiadvány sem ért.

Tagjainak önálló működése.

Ingraham J. H. Dávid házának nagy ivadéka. Ford. Fejérváry Ferencz és Török István. Pest, 1865.

Bresciani Udalrik pápai zuáv. Regény, ford. Klimstein József és Zathureczky Gyula. 1865.

Chavin de Malan. Assisi sz. Ferencz élete Ford. Kudlik János. 1865.

O. A. Isten uja némely feltűnő, de való eseményekben. Ford. Viszolayszky István. 1868.

Volt tagjai közül kisebb művekkel sokan felléptek. itt csak azokat említjük, kik állandóan működnek s már több művet adtak ki. Igy: Mayer István, Saághy Vendel, Almássy István — (Nagyszombati isk.)

Kudlik János. különféle szakban.

Maszlaghy Ferencz és Molnár János, szép-irodalmi szakban.

Molnár János, Fejérvári Ferencz. Kisfaludy Zsigmond, Klimstein (Közhalmi) József történelem stb.

Ezenfölül dolgoznak a „Magyar Állam;“ „Religio;“ „Új Magyar Sion;“ „Fővárosi Lapok;“ „Katholikus Hetilap;“ „Irodalmi Értesítő;“ „Kath. Lelkipásztor;“ s más fővárosi s vidéki különféle szakba vágó lapokba.

1866-ban jan. 7-én „Önképző kör“-t alakítottak a böleselethallgató növendékpapok is. Körük azonban 1867. októberben feloszlattatott. Majdnem két évig tehát két kör vala az intézetben.

II. EGER. „MAGYAR EGYHÁZI IRODALMI TÁRSULAT.“ Keletkezett 1835. decz. 19-én „Theologiai magyar olvasótársaság“ ezimmel. Célja volt: „közöltségen vett magyar könyvek által a honi nyelv s literatura tanulása s mindennemű hasznos ismeretek megszerzése.“ (Az 1835-iki jegyzőkönyvből). Aztán megszűnt, s csak 1861-ben alakult újra s azóta működik rendszeren.

Tagjainak száma 25—30 működő, 30—35 pártoló.

Minden vasárnap gyűlést tart, melynek tárgyát az egyes tagok dolgozatairól készített bírálatok- s a sikerültebb dolgozatoknak felolvasása képezi.

Tudomanszakok szerint legujabban rendezett könyvtára 2300 kötetből áll.

Kiadta :

Wick „Igazsággyőzelmé“-t 1865-ben. Van még belőle 18 péld.

Balezer „A szervezetek kezdeti százember östörténeté“-t 1870-ben 600 pldban; van még 28 péld.

Hergenröther „Mária tiszteleté“-t 1871-ben 500 pldban; van még 71.

Laicus „Szabadelvű szókalamok“-at 1873-ban 600 pldban. Mind elfogyott.

Bolanden „Államveszélyesek“-et 1873-ban 800 pldban; van még 158.

Dr. Bohl „A vallás politikai és jogi szempontból“ 1876-ban 600 pldban; van még 90.

Mindenik csak egy kiadást ért.

Tagságuk idejében Karbula Emil és Horváth Gy. Ede kiadták: Landsteiner „Egy ismeretlen életéből“ ezimű regényét, németből fordítva.

A volt tagok közül nyilvános irodalmi téren működnek, és pedig a régiebb iskolából: Tárkányi, Mindszenty, Pájer, Benőfy, Zalár (világi) a költészet, Balássy Ferencz a történet, Szvorenyi József a nyelvészet, Tariczky a régészet terén.

Az újabb időből: Vincze Alajos (Csernely), Luga László a népies irodalom terén.

Répássy, tanügy és költészet; Bakó Jenő, szépirodalom; Kandra Kabos, történelem, régészet terén; Krassy, Tersztyánszky, Bartók, Kiszelák, Kozma János, Sullay stb.

Luga a „Népujság“ s „Irodalmi Szemle“

Rapaics az „Egri egyh. Közölny“

Katinszky az „Elemi Tanügy“

Répássy a „Népiszkola“ szerkesztője.

Egyes lapoknak többen rendes munkatársai. (Folyt. köv.)

Szemle.

Hurter. Nomenclator Literarius recentioris Theologiae catholicae theologos exhibens, qui inde a Concilio Trid. floruerunt, aetate, natione, disciplinis distinctos. Edidit et commentariis auxit H. Hurter S. J. — Innsbruck. Wagner. I. 1928. I. II. k. 1 f. 316. I. 1871—1874. k. 8. r. — 8 frt. 44 kr.

Nem a legújabb napok jelensége ugyan, de nem mulékony, napi termék. Jelentősége alkalmoszerűvé teszi megemlítését minden időben. S anélkül, hogy végét be kellene várjunk, értékéről már is biztosan ítélehetünk.

A czim kimerítően jelzi a mű tartalmát, — s e tartalom amennyire kiváló fontosságu és érdekes tárgyára nézve, oly annyira becses a kivitelnél fogva. Az összes kath. theologiai irodalom állapotát tünteti fel a trienti zsinat óta, ha nem is teljes képen, de a legjellemzőbb, leghűbb vonásokban. A felölelt kor a theologiai irodalom legszebb, legvirágzóbb korszaka, mely az egyház örökifjú életerejének a tudományosságban nyilvánuló termékenységéről nyújt lélekemelő, ellenállhatatlan bizonyítékot. E kor ismerete nem kevésbé vonzó, mint fölötte hasznos főleg az egyház férfaira nézve. S ez ismeretet H. műve nemcsak elősegíti, de mint e nemben eddig páratlan munka, egyedül eszközteni képes is. Módszere ügyes, gyakorlati. Rövid, husz évnvi, időszakokban sorolja fel nemzetiségek s az egyes theol. tudományszakok szerint a halálozási vagy legközelebb ismert életévök szerint azon időszakba eső kiemelkedőbb írókat, adja életrajzukat, irányuk, rendszerük, műveik ismertetését, tekintélyesb szerzők után vagy eredeti felfogással azok bírálatát. Hét nemzetet vesz fel; a németet, lengyelt, angolt, belgát, francziát, olaszt és spanyolt. A magyarokról a lengyelek mellett, ezekkel együttesen szól. A theol. szakok: scholastika, polemica (egyszersmind positiv), egyháztörténelem, bibliai tanulmányok, — gyakorlati theologia (egyházjog, erkölcsan, pastorális, liturgica.) Az egyes időszakokhoz kettes táblázat járul; az egyikben szakok s a másikban nemzetiségek szerint csoportosítva sorolja fel az azon időszakbeli írókat, — miáltal az átnézetet fölötte könnyíti. Az I. kötethez részletes név- és tárgymutató van csatolva. Az eddig megjelent részek 1564—1680-ig terjednek. A munka, egy ember munkája, a legkitartóbb szorgalom daczára is, egészen teljes, hibátlan természetesen nem lehet. A nehézség, melylyel az uttörés e téren jár, szembeszökőleg nagy. H. avval elég szerencsésen megküzdött, s érdemeiért pápa ő szent-sége elismerő brevójét méltán kinyerte. Különösen hazai szempontból szólva, e munka csak azon ohajtást kelti fel bennünk, hogy bár a magyar theologiai irodalomról birhatnánk önálló, ez irodalomhoz méltó művet. H.-nél Pázmány, Káldy mellett csak egy két íróról találunk szórványos

adatokat. Pázmányról különösen, jól ír; s bizonyára nem az ő egyedüli hibájaúl róható fel azon tévedés, hogy P. iratai közt sorolja fel „Consultatio de fide capessenda sub nomine Mich. Veresmartis (hungarice)“ — szavakkal Veresmartinak Lessius után fordított munkáját 595 l. (v. ö. Ipolyi, Veresmarti M. II. k. 436. s köv. l.)

A kinyilatkoztatás képekben.

Negyven rajzolat az ó- és ujszövetség legfontosabb jeleneteiből. Freiburg (Baden) Herdernél. Ára 8 frt 40 kr.

Az iskolai év küszöbén nem mulaszthatjuk el hittanítóink figyelmét felhívni a fentebbi czimen Herder kiadásában megjelent bibliai képekre. Nem szándékunk a szemléleti oktatás előnyeit fejtegetni s kimutatni, mily jótékony tan-szer gyanánt szolgálnak iskoláinkban a szent történeti képek, melyeken mintegy megtestesítvék hitünk legfőnségesebb titkai s melyekről minden nagyobb fáradság nélkül, a legrövidebb módon, ki lehet fejteni a legüdvösebb tanulságokat.

Kath. iskoláink főszerelvényei közé tartozván a bibliai képek is, eddig a Pfeifer Ferdinand kiadásában megjelent ó- és ujszövetségi képek (60 darab) szereztettek meg, mert más magyar kiadás nem létezett. Ezt is csak annyiban nevezhetjük magyar kiadásnak, amennyiben a képek magyar szöveggel ellátott borítékba kötvék, a képeken azonban aláírás nincs. Ez egyik hátránya a Pfeifer-féle kiadásnak. A másik hiánya az, hogy a képek kicsinek, 17—26 cm. nagyságúak s így nagyobb iskolákban, főleg a téli sötét napokban alig használhatók kellő sikerrel. A derék kath. kiadó Herder, e hiányokat pótolni igyekezett kiadványában; képeit melyek 40—45 cm. nagyságúak, élénken színezte s magyar aláírással látta el. A gyűjtemény a következő képeket tartalmazza.

1. A teremtés.
2. Az első bűn.
3. Az első testvérgyilkosság.
4. A vízözön.
5. Noe áldozatja.
6. József szenvedése.
7. József felmagasztaltatása.
8. József kegyessége testvéreihez.
9. József találkozása atyjával.
10. Mózes.
11. A csipkebokor.
12. A tizparancsolat.
13. Zakariás és az angyal.
14. Az angyali üdvözet.
15. Boldogasszony látogatása.
16. A világ megváltója a jászolban.
17. Gyertyaszentelő-Boldogasszony.
18. A királyok hódolata.

19. A veszedelem elől.
20. Jézus 12 éves korában.
21. Jézus hivatalos fellépése.
22. Jézus első csodatétele.
23. A nyolcz boldogság.
24. A vihar csillapítása.
25. A kenyér megsokasítása.
26. Jézus a kisdedek közt.
27. Az irgalmas samaritánus.
28. A tékozló fiú.
29. Lázár feltámasztása.
30. Az oltáriszentség.
31. Jézus az olajfák hegyén.
32. Jézus ostoroztatása.
33. Jézus a töviskoronával.
34. Jézus a kereszttel terhével.
35. Jézus kereszthalála.
36. Jézus eltemetése.
37. Jézus feltámadása.
38. Az egyház megalapítása.
39. Jézus mennybemenetele.
40. A Szentlélek eljövetele.

Hiányai vannak ugyan e kiadásnak is, amennyiben mind az ó- mind pedig az újszövetségből több fontos jelenet maradt ki. De még ezek hiával is igen ajánlható a gyűjtemény, főleg azon okból, hogy tágasabb tantermekben, gyöngébb szemű növendékek is megláthatják s nem szükség kézzől közre adni, mint a Pfeifer-féle kisebbeket.

Greller M. Ethische Naturbilder.

Neue vermehrte Auflage. Innsbruck. Verlag der Wagner'schen Univ. Buchhandlung. 1876. 8 r. 129. Preis 80 kr.

E könyv szerzője Greller, mint tanfőrfő és természetbúvár, eléggé ismeretes a tudományos világban. Napjainkban, midőn az észszel megáldott emberiség egy nagy része a szellemi tehetségektől megfosztott teremtményekkel nemesak hogy egy fokra, hanem lejjebb súlyosítja magát: a vallásos lelkek öntudatra igyekeznek ébreszteni az embereket. Greller is 325 gnomában igyekszik megszégyeníteni az állati embert. Gondolatait a a növény-, állat- és ásványországból veszi s oly törvényekről beszél, melyek a gondolkozni tudó s céljától eltérő embert megszégyenítik. A természet fölött tartott szemlélődései sajátosságok ugyan, de mentek minden érzélgéstől, s bármily erősen, mondhatni nyersen következtet is itt-ott, a szerzőben azonnal felismerhetni a kitünő psychologust és szerzetest. A gyönyörű gondolatok, meglepő hasonlatok míg egyrészt élvezetes olvasmányt nyújtanak, másrészt vallásos természet-szemlélődésre ösztönöznek, s az egyházi szónokok s hitoktatóknak bő anyagot adnak a földolgozásra. E könyvecske olvasását s tartalmának felhasználását annál inkább ajánljuk, mert manapság a természetből vett érvekkel akarnak harcolni ellenünk.

Rive B. Die Ehe, in dogmatischer, moralischer und socialer Beziehung. Von P. B. Rive, S. J. Regensburg, Pustet. 1876. 8 r. 416 l. Ara 2 ft. 40 kr.

A porosz kulturharcz jó eredményeinek egyike a kath. sajtó élénk tevékenységre ébredése, megizmosodása. Számtalan alkalmi mű, — de egyszersmind állandó becsűk is — közöni létét e küzdelemnek. S az érdeklődés, melylyel a kath. világ e harc fejleményét kezdet óta kíséri, szélesb körben is utat nyitott főleg azon műveknek, melyek a fenforgó kérdéseknek elvi jelentőségével, fejtegetésével foglalkozva, becsűket, alkalmazhatóságukat, minden időre, minden helyen megtartják. E művek közül való a házasságot is. Méltó arra, hogy nagyobb közönség aknázza ki kincseit. Szerzője száműzött jezsuita. Kezdetben csak a polgári házasság napirendre került kérdéséről irt egy-két alkalmi cikket. A tárgyába mélyedés, a napi szükségletek megfigyelése, rendes munkaköréből történt elüzetése arra birtak s adtak neki alkalmat, hogy a házasságot a fenjelzett hármasszemponthól tegye vizsgálódása tárgyává. Így szélesedett ki tervezete, s jött létre jelen munkája. XII. önálló fejezetben értekezik a felvett kérdésről, melynek egy oldalát sem hagyja figyelmen kívül; jöllehet annak társadalmi, böleseszi szempontból való méltatását első sorbeli feladatának tekintette mégis. S e tulajdonsága adja meg neki főbecsét. Nemesak a tárggyal köteleességszerűen foglalkozóknak nyujt ez által nem egy új szempontot, nem egy hasznos érvet és eszmét, hanem saját terén keresi fel és saját kedvencz fegyvereivel veri le az ellenséget, s ekkép szerez nagyobb elismerést győzelmének, vagyis inkább hódolatot győzelmes ügyének. Igaz, hogy érvei az újdonság, eredetiség mellett nem egyszer inkább csak szónoki becsűt bírnak; messziről kölcsönöznek, s kellestől túl kizsákmányolvák: de ez esetben is megvan legtöbbször „ad hominem“ erejük, — eszmei szépségök, — s végre is a tartalom rovására nem esik — elmellözésök. Egészben alapos, kimerítő, ha nem részletező is. Főtörekvése az elvek tisztázása, megállapítása, amint azok az egyház tanítása s a józan felfogás követelményei szerint tisztázandók, megállapítandók: s ekkép éreztetése, feltűntetése ama szellemnek, mely a kath. vallásos házasságot átlengi, s ennek üdvös befolyása által a társadalmat — szemben a modern, valástalan házassági intézmények destructív hatásával — életetni van hivatva. E célra elég volt a lényeges pontok kiemelése, kifejtése. S ezt derekasan keresztül vitte. A tartalom teljességét mutathatja különben az egyes cikkek felirata is. I. Szól a házasság jelentősége-, fontosságáról az egyénre, államra, és egyházra nézve. II. Feltűnteti a házasság modern alásüvedését, előzményei — kötése- és fenállásában. E két — mintegy bevezető — értekezés után: III.

a házasságot, mint természeti viszonyt tekintve, annak isteni szerzését, felbonthatlanságát, egységét és szentségét mutatja ki. IV. A házasságnak, mint szerződésnek természete, tulajdonai tárgyaltnak, s szól a polgári házassági szerződvényről. V. A házasság szentségi jellegét vitatja be. VI. A házasság felbonthatlanságának, s VII. egységének tényét, igazságát mutatja ki. VIII. Az egyház és államnak a házasság körüli jogait állapítja meg. — Bontóakadályok. IX. Különösen a vegyes házasságok-, s X. a polgári

házasságról szól. E részben kiválóan érdekesen bizonyítja be, mint sérti a polgári házasság intézménye az egyén és család jogait: épen azon jogokat tehát, melyeknek állítólagos védelmére, a lelkiismeretszabadság átlűrüge alatt, a ker. házasság, illetőleg kath. tan ellen a harc leginkább megindult. XI. A házasságból eredő kötelmek s XII. a házasság s nőtlen, szüzi élet viszonya egymáshoz fejtegettetnek. — Ismétljük, a mű nagyobb elterjedésre teljesen méltó.

Könyvészet.

AMPÉRE, J. J., Hilda, od. das Christenthum im 5. Jahrh. 2. Aufl. 8. 1 f. 5 kr.
 AUFERSTEHUNG, die, d. Menschen vom Tode zur Unsterblichkeit. Bewiesen aus der Natur, Vernunft u. heil. Schrift. gr. 4. (Bamberg. Schmidt.) 18 kr.
 BIBLIOTHEK der Kirchenwäter. Auswahl der Vorzüglichsten patrist. Werke in deutscher Uebersetz. hrsg. v. V. Thalhofer. 195—200 Lfg. gr. 16. (Kempten. Kösel.) á 28 kr.
 BRUNNER S., Paulus in Athen. Grundwahrheiten der Religion. 3. Aufl. 8. (Wien. Braumüller.) 2 fl. 50 kr.
 BUZA SÁNDOR. Az élet titkai. Eger, 1876. 32. r. 63. lap. Ára 25 kr.
 CROSET, J., Die Andacht zum göttlich. Herzen unseres Herrn Jesu Christi. 47 Bogen kl. 8. (Würzburg. Bucher.) 1 fl. 68 kr.
 HANEBERG, D. B. v., Geschichte der biblischen Offenbarung als Einleitung ins alte u. neue Testament. 4. Aufl. gr. 8. (Regensburg. Manz.) 7 fl.
 HOLLINGER, J., d. Kindes Theologie. 16. (Regensburg Manz.) 53 kr.
 KETTELER, W. E. fr. v. Die Gefahren der neuen Schulgesetzgebung für die religiös — sittliche Erziehung der Kirder in den Volksschulen. (Mainz, Kirchheim.) 18 kr.
 Dr. KISS ISTVÁN. Európai nemzetközi jog. (Eger, Szolcsányi Gy.) 3 frt.
 LAICUS F. Silvio. Regény a mentanai napokból. Fordította a väczi növendékpapság. „Pázmány-egylete.“ 2 kötet. Ára 2 frt.
 MARTIN, DR. CONR. BISCHOF. Ihrthum und Wahrheit in den grossen Fragen der Gegenwart. (Mainz. Kirchheim.) 90 kr.
 PÁSKUJ LAJOS egyházi munkálatai. Egyházi használatra és családi olvasmányul. 2 kötet. (Szatmár, Lövy.) 1 frt.
 RAPP L., Jakobiner-Verschörung in Tirol. (Innsbruck. Wagner.) 16. 56 kr.
 SÉGUR, Mahnung an junge liberale Katholiken. Mainz. 36 kr.

REICHENSBERGER, PET. Kulturkampf oder Friede in Staat und Kirche. IV. Aufl. (Berlin. Springer.) 1 frt 8 kr.
 REICHENSBERGER A., üb. deutsche Kunst m. besond. Beziehg. auf Dürer u. die Renaissance. Gr. 8. (Köln. Bachem.) 42 kr.
 RÖGGL A., Zusprüche im Beichtstuhle nebst Bussvorschriften nach den evangelischen Perikopen u. Festen d. Kirchenjahrs. 4. Aufl. 8. (Regensburg. Manz.) 2 fl. 31 kr.
 ROSKOVÁNY A. Romanus pontifex tanquam primas ecclesiae et princeps civilis e monumentis omnium seculorum demonstratus. Addita amplissima literatura. Tomi X et XI. Nitriae, 1876. 80. XI, XXX, 728 u. XVI, XXIII, 982 S. 12 frt.
 ROTH v. SCHRECKENSTEIN K. H., Frhr., Herr Diethelm v. Krenkingen, Abt. v. Reichenau (1170—1206) u. Bischof v. Constanz (1189—1206), ein treuer Anhänger König Philipps. gr. 8. (Carlsruhe. Braun.) 84 kr.
 ROTHMILLER N. et MITTERRUTZER, Immerwähr. Kathol. Hauskalender. Ein vollst. Hausbuch f. Familien. 2 Bde in 4-o (Innsbruck, Wagner.) 5 fl.
 SALES F. V. Throthinus, od. v. der Liebe Gottes. Uebers. v. J. P. Silbert. 2. Aufl. 2. Theile 16. (Regensburg. Manz.) 3 fl. 50 kr.
 SCHERER A., Exempel-Lexikon f. Prediger u. Katecheten. 2. Bd. 3. Lief. gr. 8-o. (Innsbruck. Wagner.) 84 kr.
 SCHMITT J., Erklärung d. mittleren Deharbéschen Katechismus. 3. Bd. 2. Abth. (Freiburg. Herder.) 2 fl. 10 kr.
 SCHRÖDER J., Leben d. heiligen Franciscus Solanus, d. Apostels v. Südamerika. gr. 8. Regensburg. Manz.) 1 fl. 40 kr.
 SZILÁGYI SÁNDOR. Rajzok a forradalom utáni idökből. (Bpest.) 1 frt 50 kr.
 TERKLAU. A kath. istentisztelet szelleme vagy az egyházi személyek, helyek, szerek és esekvények magyarázata. 4. kiad. (Bp., Lampel.) 80 kr.

TOGNI A. „Instructio pro Saeris Ecclesiae Ministris doctrinae specimen daturis”, seu brevis delineatio eorum, quae in examine pro sacris ordinibus et pro Cura animarum suscipienda frequentius proponuntur. Primo Romae ab A. B. Aloisio Togni edita, nunc vero magis accomode exarata et aucta a J.

Pircher, Canonico Brixien. Sec. edit. Permissu Rssmi Ordinarii. Oeniponte. Wagner. 1876. 16 r. 367. lap. Ara 80 kr.

VÁMBÉRY A. Keleti képek. (Bpest. Athenaeum.) 2 frt 50 kr.

WEISZ J. B. Lesebuch der Weltgeschichte. 2. Aufl. 1. Bd. in 2. Thle. gr. 8. (Wien. Braumüller.) 10 fl.

Irodalmi vegyesek.

— A panonhalmi templom aug. 27-én történt fölszentelése alkalmából az apátság kiadja Pannonhalmi történetét s az apátság leltárának 1332-ben készült lajstromát, melynek eredetije a monostor levéltárában őriztetik.

— Kuthen (Barina Vendel) hátrahagyott kéziratát sajtó alá rendezte az elhunyt költő író-társa Gyurinka Antal. Mint értesülünk, a könyvtiszta jövedelméből az elhunyt költőnek siremléket állítanak.

— Pázmány Péter egyházi beszédei második évfolyamának első kötetére hirdet megrendelést Burger Ignác, sz.-fehérmegyei áldozár. Az első kötet ára 2 ft, növendékpapoknak 1 ft 50 kr. Gyűjtők 8 megrendelt példányszám után egy ingyenpéldányt kapnak. A megrendelések és az előfizetések Bogdányba (a Dunamentében) küldendők.

— A párisi könyvtárakról szóló kimutatás szerint van az Arsenal-könyvtárban 200 ezer kötet és 8000 kézirat; a sorbonmeiben 80 ezer kötet; az orvosi iskoláéban 35 ezer kötet; a nemzeti könyvtárban 1 millió 700 ezer kötet könyv, 80 ezer kézirat, egy millió rézmetszet és 120 ezer éremnyomat. A Mazarin-féle könyvtárban 200 ezer kötet van, 4000 kézirat. A Sainte-Généviève-könyvtár 160 ezer kötet könyvet és 35 ezer kéziratot foglal magában.

— A magyar nyelv és irodalom történetében az első szerepek egyike jutott Dugonics Andrásnak, kinek írói működése irodalmunk ujjaszületésének (1772) korszakára esik. Egyike ő azon uttörőknek, kik eleinte folytatva a régebbi magyar irodalom formáit és módját, később a népi elemeket vették fel költészetükbe, azt megifjították s annak egyszersmind új kiterjedést adtak, új formákkal és új tárgyakkal gazdagították. Toldy szerint, első ki ily irányban lépett fel, Dugonics András volt, s mint ilyennek érdeme irodalmunkban halhatatlan. Született Szegeden 1740-ben; itt járta iskoláit is; később a piarista szerzetbe lépett s mondhatni összes tehetségeit s irodalmi tevékenységét, a nemzeti történet és régiségek megismertetésére, megkedveltetésére és népszerűsítésére fordította. Munkás élete 78 évre terjedt; meghalt 1818-ban. Mint

szülöttének Szeged emelt emléket, mely aug. 19-én nagy ünnepélyvel lelepleztetett. A leleplezési ünnepélyre Szász Károly írt egy alkalmi verset, melyet az ünnepélyen fel is olvasott.

— Szeged város történetét megírta 3 kötetben Varga Ferenc gyoroki plebános s Horváth Mihály, Salamon Ferenc és Szilágyi Ferenc történetíróink egyhangú véleménye folytán el is nyerte vele a szegedi pályadíjat. E műre a szerző előfizetést hirdet 6 forinttal. Minden kötet meg jelenésekor 2 frt küldendő be szerzőhöz Gyorokra (Aradmegye.) Az első kötet november elején, a második márczius végén, a harmadik július végén jelenik meg.

— Érdekes pályakérdést tűzött ki a „Nyelvőr” szerkesztősége és pedig: Telegdi Miklós, Pázmány Péter, Mikes Kelemen, Faludi Ferenc s hiteles népryelvi használat alapján meghatározandó: minő helyet foglalnak el a különmemű (állító és tagadó, fő- és mellék, óhajtó, tiltó, kérdő) mondatok szavainak sorában a segédigék (van, lesz, fog) s a következő periphrasticus igék: kell, lehet, (szabad), akar, óhajt, kíván, vágyik, iparkodik, törekszik, szándékozik, mer, bátorkodik, készül, tud, tanul, talál, illik, tetszik, hagy, enged, ha az ugynevezett igékötés igék infinitívusával állnak kapcsolatban; kifejtendő nevezetesen, mily esetekben lépnek, s melyek közülök az igékötő s az infinitívusban álló ige közé. Néhány tájékoztató példa. Még lehet megmenteni vagy még megmenteni lehet — avagy még meg lehet menteni. Nézetét mindenkor kimondani merte — avagy ki merte mondani. Miután az istennek tetszett őt elvenni — avagy: el tetszett őt venni. Ha engeded őt eltávozni — avagy: el engeded távozni. Noha tudta elvégezni a rábizott dolgot — avagy noha el tudta végezni. Akkor történt, mikor éppen készültem elutazni: avagy: elkészültem utazni, stb. Mindkettő helyes-e ezek közül, vagy csak az egyik? S az első esetben: van-e különbség a használat közt, vagy nincs? A második esetben: Melyik helyes a kettő közül, s melyik nem? Jutalma Edelspacher Antal adományából tizenöt arany. A beküldés határnapja 1877. márczius 1.

HIRDETÉSEK.

Megjelent s minden hazai könyvkereskedés útján megszerezhető az
EGRI KÉPES NAPTÁR

1877-ik évre.

Ára csak 25 krajczár.

➡ Nagyobb megrendeléseknél százalék adatik. ➡

Literarisches.

Sieben sind die Schlusshefte 9 und 10 des im Verlage von Pustet in Regensburg erschienenen Werkes „*Römisch-Katholischer Hausprediger*“ ausgegeben worden. Wir können nicht umhin bei dieser Gelegenheit die Anschaffung des kompletten Werkes unter den gegenwärtigen Zeitverhältnissen für jeden Katholiken auf's Angelegentlichste zu empfehlen.

Zsaskovszky testvérek zenemunkái,

➡ papnöveldek, kántorok, képezdek és leánynöveldek számára. ➡

	frt. kr.		frt. kr.
KATHOLIKUS EGYHÁZI ÉNEKTÁR. A bevett közajtatossági énekekből ujjakkal bővítve, kath. egyházi éneklők s e pályára készülőök számára szerkeszté s kiadá <i>Tárkányi B. J.</i> , orgonakisérettel, köz- és utójátékokkal énekhangjegyekre téve <i>Zsaskovszky testvérek</i> által. — Második bővített kiadás. Eger, 1873. Ára füzve	5 —	hangjegyekre, énekkarokra s orgonára tették, s a gregorián énekre való rövid utmutatással ellátva kiadták: <i>Zsaskovszky Ferencz</i> és <i>Zsaskovszky Endre</i> . Második átdolgozott és bővített kiadás. 4. r. 312. lap. Eger, 1876. Ára füzve	3 60
Vászonba kötve	6 —	Vászonba kötve	4 60
Börbe	7 50	MANUALE MUSICO-LITURGICUM (Choralua kniha obradow Cirkevnych.) Latinót kiadás	3 50
szent KOSZORU imák és énekekből füzve a kath. elemi ifjúság számára (a 120 ének mind kétsopran és althangra van téve) 3-ik kiadás. Eger, 1870. 16. r. 260 l. kötetlen 50 kr.; — keménypapirkötésben 58 kr.; — dísz-börkötés tokkal	1 25	ORGONAISKOLA. Elméleti s gyakorlati vezérletül kath. kántorok, képezdeszek, s szent ének és orgonaszat minden kedvelői használatára. Két, az orgona belső részeit ábrázoló táblával. Az egész 128 lapra 4 r. alakban terjed. Előfizetési ára 2 ft 50 kr., bolti ára	3 —
KARÉNEKES KÉZIKÖNYV. (Manuale musico-liturgicum.) A római mise-, szer-, zsolozsma- s egyéb bevett közajtatossági könyvek nyomán, a székes- s népegyházak karmesterei, kántorai, papnövendékek s képezdeszek használatául, a templomszolgálat minden alkalmaira összeállították,		ÉNEKKÖNYV, a kath. tanuló ifjúság használatára, négyes hangjegyekre téve. (<i>Hymni sacri hungarico</i> latini a 4. vocibus) magában foglal 118 magyar, 38 latin éneket és szükséges imákat. 4-ik bőv. kiad. 8. r.	1 20

Szolcsányi Gyula

könyvtáros által **Egerben** (az érs. lyceum átellenében)

következő becses tudom. munkák,

➡ a boltiárnak felére s részenkint harmadára leszállított áron kaphatók: ➡

	frt. kr.		frt. kr.
<i>Nicolas Agost.</i> A hit mestersége. Bölcsészeti előkészítés a ker. hit megszerzésére. Magy. Bernátsky Fer. 2 kötet (626 oldal) 4 for. helyett	2 —	<i>Wick József.</i> Az igazság győzelme a régi és új tévelyek fölött. Ford. az egeri növendékpapság irod. társulata. (312. oldal.) 1 frt 50 kr. helyett	1 —
<i>Seneca, L. Annaeus</i> öt könyve. Ford. Szaicz Antal, prépost. (265 oldal) 1 for. helyett	— 25	<i>Hergenvöther J.</i> Mária tisztelete a tiz első században. 20 kr. helyett	— 10
<i>Szaicz Antal.</i> Nagyböjti szent beszédek. (392 oldal) 2 frt helyett	— 50	<i>Bolunden Konr.</i> Államveszélyesek. Ford. az egeri növ. papság irod. társulata. 30 kr. helyett	— 20
<i>Balczer K. J.</i> A szervezetek kezdetei és az ember őstörténete. Ford. az egeri növendékpapság irod. társulata. (148 oldal) 1 ft 20 kr helyett	— 80	<i>Frankl Vilmos.</i> A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században. A m. t. akademia által jutalmazott pályamű. Nagy 8-adrétben, 424 oldal, 3 frt. helyett	1 —

	frt. kr.		frt. kr.
<i>Vass József.</i> Hazai és külföldi iskolázás az Árpád-korszak alatt. A m. t. akadémia által jutalmazott pályamunka. 8-adrétben, 130 oldal. 1 frt. helyett	50	<i>B. Cuvier.</i> Az állatország felosztva alkotása szerint. A II. kiadás után ford. Vajda Péter. I. kötet (Em-lősök, madarak.) 8-adrét, 644 oldal. 4 frt. helyett	50
<i>Rupp Jakab.</i> Magyarország helyrajzi története főkinttel az egyházi intézetekre, vagyis a nevezetesebb városok, helységek, s azokban létezett egyházi intézetek, püspökmegyék szerint rendezve. 4 nagy 8-adrétű kötetben. (1655 oldal.) 11 forint helyett	3 30	<i>Szócsek József.</i> Utasítás meteorológiai észleletekre	50
<i>Rupp Jakab.</i> Budapest és környékének helyrajzi története. 2 térképpel. Nagy 8-adrétben, 314 oldal. 2 frt. helyett	50	<i>Soltész János.</i> A fűvészet alapvonalai, tekintettel a műveltebb néposztály szükségére. Koszoruzott pályamű. Fametszetekkel. 1 frt. 50 kr. helyett	80
<i>Rómer Flóris.</i> A régi Pest. Tört. tanulmány. Nagy 8-adrétben, 280 oldal. 1 frt. 50 kr. helyett	80	<i>Szabó Ignác.</i> A lég. Népszerű légtűnttan. Jutalmazott pályamű. Fametszetekkel. 1 frt. 50 kr. helyett	80
<i>Knauz Nándor.</i> Az országos tanács- és országgyűlések története 1445-1452-ig. Nagy 8-adrét, 175 oldal. 1 frt. 20 kr. helyett	50	<i>Bardócz L. tr.</i> A mechanika alapvonalai. A művelt rendek szükségéhez alkalmazva. 225 fametszettel. 2 frt. helyett	1
<i>Udvardy Ignác.</i> A keresztény elem üdvös befolyásáról a polgárisodásra. 70 kr. helyett	10	<i>Magyar László.</i> Délafrikai utazásai 1849-57-ben. 1 földképpel és 8 könyomatú táblával. 4 frt. helyett	1
<i>Mocsi Mihály.</i> Elmékedések a psychologia és physiologia körében, különös tekintettel a polgári és erkölcsi nevelésre. 95 kr. helyett	10	<i>Magyar László.</i> Levelei és naplókivonatai. Kiadta Hunfalvy János. Egy földképpel	—
<i>Hetényi János.</i> A magyar parthenon előcsarnokai 1 frt. 5 kr. helyett	20	<i>Kalewala.</i> A finnek nemzeti eposza. Az eredetiből ford. Barna Ferd. 2 frt. 30 kr. helyett	1 50
<i>Kiss Károly.</i> Hunyadi János utolsó hadjárata Bolgár- és Szerberszágban 1454-ben és Nándorfehérvár fölmentése a török táboritástól 1456-ban. 1 frt. 5 kr. helyett	50	<i>Kazinezy Ferenc.</i> Utazásai	40
<i>Szász Károly.</i> Széchenyi emlékezete. 40 kr. helyett	10	<i>Zsebészótár, Német-magyar.</i> Kiadta a m. tudóstársaság. 2 forint helyett	50
<i>Hetényi János.</i> Honi városaink befolyásáról, nemzetünk kifejlődésére. 1 frt. 20 kr. helyett	20	<i>A magyar nyelv rendszere.</i> Közreboesátá a m. tudóstársaság. II-ik kiadás. 1 frt. 50 kr. helyett	20
<i>Horváth Mihály és Kossovich K.</i> Az ipar- és kereskedés története Magyarországon, a XVI. század elejéig. 1 frt. 90 kr. helyett	20	<i>P. Theurewl: Emil.</i> A helyes magyarság elvei. 1 frt. helyett	50
<i>Gegő Elek.</i> A moldvai magyar telepekről. 1 frt. 40 kr. helyett	20	<i>Imre Sándor.</i> A magyar nyelvújítás óta divatba jött idegen és hibászólások bírálata, tekintettel az újítás helyes módjaira. 1 frt. 50 kr. helyett	1
<i>Érdy János tr.</i> Erdélyben talált viaszos lapok. 6 színes könyomattal. 1 frt. 58 kr. helyett	50	<i>Szorvas Gábor.</i> A magyar igeidők. 2 frt. helyett	1
<i>Érdy János tr.</i> Nummi Transsylvaniae. Erdély érmei. 24 nagy 4-adrétű acélmetszetű képatlaszszal. 7 forint helyett	2	<i>A régi magyar nyelvészek.</i> Erdősitől Tsétsiig. A m. tud. akadémia megbiz. kiadta Toldy Fer. Nagy 8-adrét, 717 oldal. 4 frt. helyett	2
<i>Érdy János tr.</i> Erdélyben talált viaszos lapok és magyar őstörténeti vizsgálatok. 5 színes könyomattal. Nagy 4-adrét, 5 frt. helyett	2	<i>Magyar levelestár.</i> A régibb m. közélet, erkölcsök, történet és nyelv ismeretének előmozdítására kiadta a m. t. akadémia. I-ső kötet 400 m. levél 1504-1560-ig. 3 forint helyett	1 20
<i>Magyarországi régészeti emlékek.</i> Kiadta a m. t. akad. archaeolog. bizottsága. I. kötet I. II. rész. II. köt. I. rész: Pécsnek középkori régiségei. Irta Henszlmann J. II. kötet. II. rész: A bécsi 1873. világtárlatnak Magyarország régészeti osztálya. III. kötet. I. rész: Régi falképek Magyarországon. Römer Flóristól. Nagy 4-adrétben, 35 színes és acélmetszettel és 500-nál több fametszettel. Mind az 5 rész 30 forint helyett	18	<i>Akademiai emlékkönyv.</i> A Kazinezy Fer. születése évszázados ünnepekről. 1 forint helyett	50
<i>Henszlmann J.</i> A székesfehérvári ásatások eredménye. Nagy 4-adrétben, 9 acélmetszetű ábrával és számos fametszettel. 5 frt. helyett	2	<i>Toldy Ferenc.</i> Kazinezy Ferenc és kora, 3 könyv. 4-adrétben. 4 forint helyett	1
<i>A magyarországi hitbizományok átalakításáról.</i> 1 frt. 50 kr. helyett	20	<i>Vámhény Á.</i> Abuska. Csagatajtörök szógyűjtemény. 1 frt. 20 kr. helyett	40

A vidékről érkezett megrendelések pontosan, postautárvét mellett is eszközöltetnek. Csomagolásért semmi sem számíttatik. **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő.

TARTALOM:

Egyháziroldalmi iskoláinkról.	Gredler M. „Ethische Naturbilder.“	Könyvészet.
Szemle: Hurter. „Nomenclator Literarius.“	Rive B. „Die Ehe, in dogmatischer moralischer und sozialer Beziehung.“	Irodalmi vegyesek.
„A kinyilatkoztatás képeiben.“		Hirdetések.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lyceum könyvnyomdájában, Egerben, 1876.